

ОБРАЗ І СИМВОЛ У ПСИХОЛОГІЧНОМУ КОНСУЛЬТУВАННІ ТА ПСИХОТЕРАПІЇ

Обсяг: 4 кредити ЄКТС

Семестр: III, **Курс:** другий

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Михайлова Оксана Іванівна
Контакти	Е-mail mihaksu1122@ukr.net , тел.: (068) 193 70 10
Робоче місце	Кафедра загальної та практичної психології, ауд. 217 навчального корпусу №2
Години консультацій	Понеділок: 14:00 – 15:00

Опис навчальної дисципліни

Людина постійно жила і живе у світі символів. Саме символічне стало для людини тією дійсністю, яка визначає її існування. Життя в символах належить до основ структури людини.

Даний курс є спробою зрозуміти особливості символів і дає можливість зібрати їх у всьому різноманітті. Розкрити можливий зміст символів, тобто магістранти матимуть можливість відкрити той простір, в якому людина може стати самою собою.

Курс розроблений для магістрантів, які намагаються зрозуміти себе і через розуміння власного глибинного, прагнуть навчитися краще розуміти інших людей. Мають бажання розбиратися у символічному світі. Хочуть знати і розуміти їхнє значення у конкретно взятому випадку, ситуації, чи для конкретно взятої особистості. Виявляють бажання розрізняти значення вираженого символічною мовою. Під час вивчення даного курсу магістранти зможуть спробувати попрацювати з образами розробленими Х. Льюїнером. Курс розроблено таким чином, що магістранти спробують аналізувати образи з практичним екскурсом у власне несвідоме та спробують їх застосування і аналізування з діагностичною метою.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Клінічна психологія з основами психотерапії» сприяє досягненню здобувачами програмних результатів навчання:

ПРН1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН10. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій).

ПРН12. Знати основні напрямки психотерапії та психологічного консультування, ефективні та обґрунтовані в конкретній консультаційній ситуації.

Згідно структурно-логічної схеми ОНП дисципліна опирається на «Консультування та психотерапія в клінічній практиці» та передуює вивченню дисципліни «Психологія соматично-хворої людини» та проходженню «Науково-дослідницької практики».

Мета навчання

Мета навчальної дисципліни – формування у магістрантів здатності розуміти та розрізняти основні поняття курсу; визначати закономірності та механізми виникнення і усвідомлення образів на символічному рівні; розуміння діагностичних критеріїв образів і символів при класифікаціях психічних і поведінкових розладів; розуміння особливостей психокорекції та психотерапевтичної допомоги; здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Клінічна психологія з основами психотерапії» сприяє опануванню здобувачами таких компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або практики.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Форми і методи навчання

Курс викладається у формі лекцій (14/4¹ год.), лабораторних (14/4 год.) практичних занять (12/4 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (80/120 год.).

Викладач використовуватиме проблемні та інтерактивні методи навчання, пояснення, практико-орієнтовані лекції, з використанням аналізу практичного матеріалу (фільми, демонстрації сеансів роботи з образами і символами); аналіз науково-методичних джерел, узагальнення та систематизацію наукових даних, проектування; консультації, евристична бесіда; практичні та лабораторні заняття у тренінговому форматі з використанням дискусій, рефлексій та наукових висновків.

¹ Денна/заочна форма навчання

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Теоретичні та технологічні аспекти застосування сучасних методів психодинамічної парадигми	4	2
2	Кататимно-імагінативна психотерапія у вітчизняному соціокультурному контексті	4	
3	Глибинно-психологічна концепція символу К.Г. Юнга	2	
4	Символ у кататимно-імагінативній психотерапії. Символдрама Х. Льюїс	4	2
Разом		14	4

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Психоаналітична теорія сексуальності З. Фрейда та розвиток структурної моделі особистості	4	
2	Розуміння символу в контексті мови образів. Символіка кольору та чисел	4	2
3	Уява, образи і символи. Глибинно-психологічний символ і його понятійне осмислення	4	2
Разом		12	4

Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Притчі, метафори, натяки та інші форми образного викладу думки по типу ребуса (образні загадки)	4	
2	Показання та протипоказання для застосування символарями. Тест «Квітка»	4	2
3	Образи «Дерево», «Луг», «Струмок», «Місце, де Вам було добре»	6	2
Разом		14	4

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Й. Брейер і З. Фрейд Катативний метод	10	15
2	К.Г. Юнг Активна уява	10	15
3	Й.Х. Шульц Вищий ступінь аутогенного тренування	10	15
4	Х. Льюїс. Кататимне переживання образів. Техніка сновидінь	10	15

	наяву		
5	Ф. Перлз. Гештальттерапія	10	15
6	J.Wolpe. Систематична десенсибілізація	10	15
7	Розвиток символарми в Україні	10	15
8	Попередники символарми	10	15
Разом		80	120

Форми поточного та підсумкового контролю

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Форма роботи	Вид роботи	Розподіл балів
Практична активність	Виступ з повідомлення	0-15
	Участь у дискусії	0-15
	Участь у роботі групи	0-15
	Головний доповідач/модератор питання	0-15
	РАЗОМ	60
Самостійна робота	Індивідуальний проєкт	0-5
	Доповідь з презентацією	0-5
	РАЗОМ	10
Екзамен		0-30
РАЗОМ		100

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на платформі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачкою дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Крайньою межею здачі індивідуальної роботи є три дні до підсумкової форми контролю.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання екзамену відбувається за графіком, визначеним деканатом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ імені Миколи Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozenia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Всю заплановану роботу студенти виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається студенту на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності. Інформація про плагіат буде повідомлена декану та куратору.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/onp2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Джерела для вивчення дисципліни

Основні

1. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посібник. – Дрогобич: Посвіт, 2015, 116с.
2. Кісарчук З. Г., Гребінь Л. О, Омельченко Я. М., Лазос Г. П.. Кататимно-імагінативна психотерапія у вітчизняному соціокультурному контексті (теоретико-методологічні та практичні аспекти) : збірка вибраних праць. Вінниця, 2018, 504 с.
3. Кісарчук З. Г., Гребінь Л. О. Теоретичні основи застосування групової кататимно-імагінативної психотерапії. Актуальні проблеми психології Т.3 : Консультативна психологія та психотерапія : зб. наук. пр. Інституту психології імені Г. С. Костюка. Київ, 2020. Т. 3, Вип. 16. С. 6 – 50.
4. Корнієнко О.В. Підтримання психоматичного здоров'я практично здорових людей /О.В. Корнієнко // навч. посіб. Київ: Київ. ун-т, 2016. 126 с.
5. Лазос Г. П. Соціокультурна специфіка у використанні в роботі з підлітками символдраматичного тесту-мотиву «Три дерева». Теорії і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.; за ред. З. Г. Кісарчук. К. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. С. 38-58.
6. Лазос Г. П. Соціокультурна специфіка у використанні в роботі з підлітками символдраматичного тесту-мотиву «Три дерева». Теорії і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос та ін.; за ред. З. Г. Кісарчук. К. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. С. 38-58.
7. Лазос Г. П. Технології застосування групової кататимно-імагінативної психотерапії (ГКІП) у роботі з підлітками Науковий часопис НПУ імені 40 М. П. Драгоманова. Серія № 12.

Психологічні науки: Зб. наук. праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. С. 99-108.

8. Левицька Т., Обухов-Козаровицький Я. Символдрама: теорія і практика: навч. посіб. – Хмельницький : ХНУ, 2019. 266 с.

9. Максименка С. Д. – Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України; – К., 2017. – Вип. 13. Консультативна психологія і психотерапія. С. 203–255.

10. Методичні рекомендації щодо врахування соціокультурних чинників в теорії та практиці психотерапевтичної допомоги особистості / [за ред. З. Г. Кісарчук]. — Кіровоград: «ІМЕКС-ЛТД», 2013. – 215 с.

11. Омельченко Я. М. Аналіз результатів застосування програми психокорекції дезадаптивної форми тривожних станів молодших школярів засобами кататимно-імагінативної психотерапії Кататимно імагінативна психотерапія у вітчизняному соціокультурному контексті (теоретико-методологічні та практичні аспекти): збірка вибраних праць. Вінниця, 2018, с. 222-253.

12. Омельченко Я. М. Аналіз результатів застосування програми психокорекції дезадаптивної форми тривожних станів молодших школярів засобами кататимно-імагінативної психотерапії Кататимно імагінативна психотерапія у вітчизняному соціокультурному контексті (теоретико-методологічні та практичні аспекти): збірка вибраних праць. Вінниця, 2018, с. 222-253.

13. Переваги використання групової форми кататимно-імагінативної психотерапії (символдрами) в коучингу. Зрілість та відповідальність: соціально-психологічний аспект: [монографія] Баранова С. В. К., 2020. С. 230-262.

14. Програма підготовки фахівців УСП за напрямом: «Психодинамічна психотерапія з використанням кататимних імагінацій» / Кісарчук З., Гребінь Л., URL : <https://www.facebook.com/groups/404953356199183/1808840482477123/>

15. Соціокультурні чинники становлення сучасної парадигми психотерапевтичної допомоги особистості: монографія / [З. Г. Кісарчук, Л. О. Гребінь, Т. С. Гурлева та ін.]; за ред. З. Г. Кісарчук. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 276 с.

16. Шльонська О. О. Використання кататимно-імагінативної психотерапії в роботі з батьківською групою. Актуальні проблеми психології. Том III. : Консультативна психологія і психотерапія: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. Максименка С. Д. – Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України; - К. Міленіум, 2007. – Вип.4. С. 225- 235.

Додаткова

1. Leuner H. (1994) Lehrbuch des Katathym-imaginativen Psychotherapie: Grundstufe, Mittelstufe, Oberstufe. 3 korr. Und erw. Aufl. Bern; Gottingen; Toronto; Seattle: Huber,. – 589..

2. Sachsse, U. und L. Kottje-Birnbacher (1985): Gruppenpsychotherapie mit dem Katathymen Bilderleben. in: P. Kutter (Hg.): Methoden und Theorien der Gruppenpsychotherapie. Problemata 107, Fromman-Holzboog, Stuttgart, 191-215.

3. Schindler R. (1957/58) Grundprinzipien der Psychodynamik in der Gruppe (Основные принципы психодинамики в группе) / Psyche, 11, 308-314.

4. Schindler R. (1968) Dynamische Prozesse in der Gruppenpsychotherapie (Динамические процессы в групповой психотерапии) / Gruppenpsychotherapie und Gruppendynamik, 2, 9-20.

Періодичні видання

1. Журнал «Практична психологія і соціальна робота».
2. Психологія і суспільство [Текст]: Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис/ Тернопільський національний економічний університет. - Тернопіль : ТНЕУ (Тернопіль), 2000.
3. Психолог. Шкільний світ [Текст] / Всеукраїнська газета для психологів, учителів, соціальних педагогів. - К. : Шкільний світ.

Інформаційні ресурси

<http://chtyvo.org.ua/>

<http://psychology-naes-ua.institute/>